

Сшиток 29.

1. січня 1923.

Ціна 15ц.

10 за \$1.25

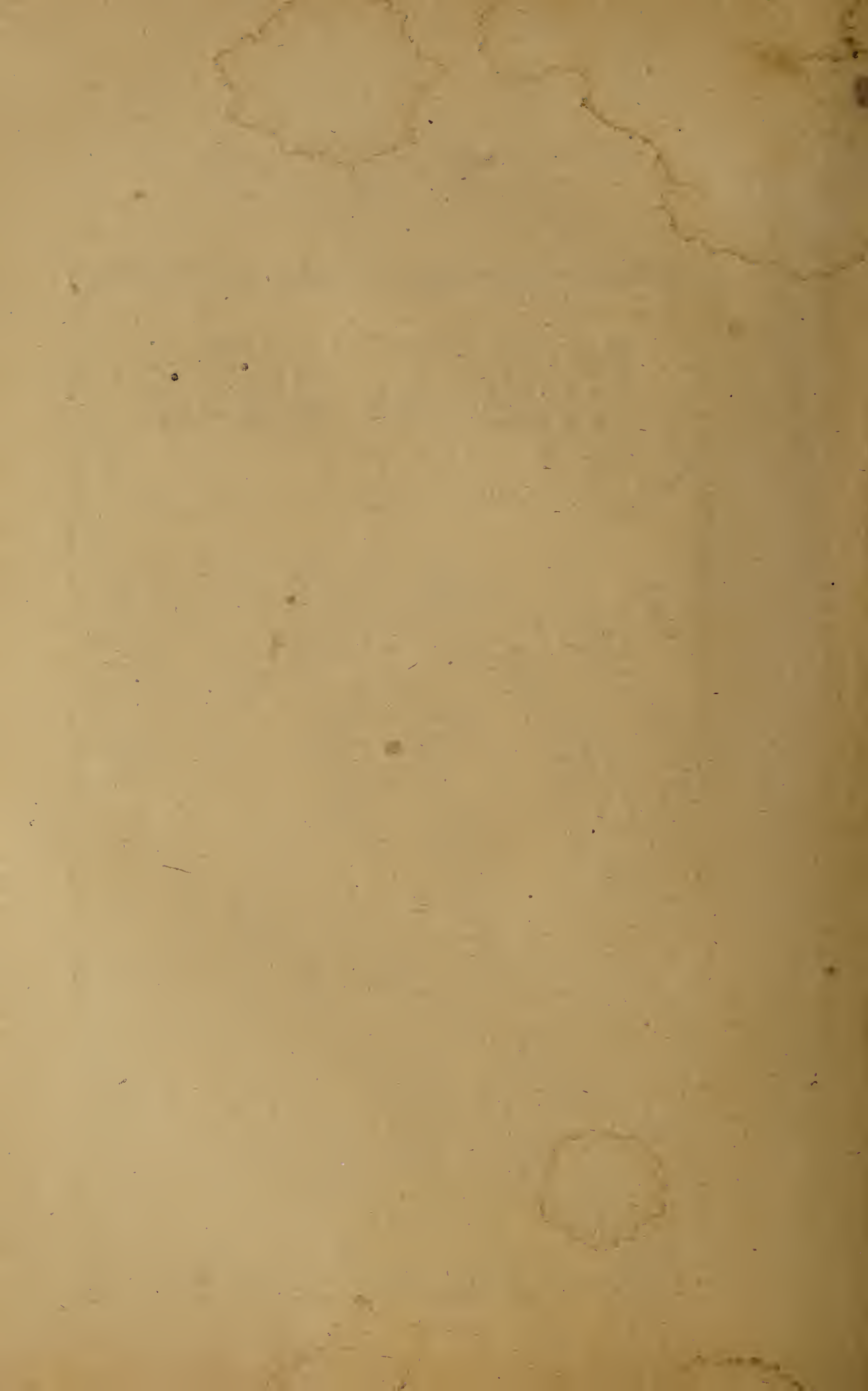
ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

ПІРВАНЕ ДИТЯ

Роберт

Блюм

Будь осторожный — не треба звертати увагу людей.

— Чи ти його задля тої дівчини убив? — спитав, мірячи його скоса.

Тобі затиснув кулаки.

— О, я вже давно його ненавидів! Не перший се раз він мені вліз в дорогу! Але се вже минуло! Я побідив його й тепер возьму нагороду.

Підступив до дверей кімнати, де оставив Ільону. Альтуніс задрожав, бо циган і йому міг бути небезпечним!

Поки втворив двері, Тобі оглянув ся ще раз і дико зареготавшись, сказав:

— Твоє вино знамените, Альтунісе! Кров моя розігріла ся й наче вогонь кружить у моїх бючках! Га, га, га! Тепер йду до своєї любки! Чого-ж так дивиш ся на мене? Чи ревнуєш, Альтунісе?

Знова зареготав ся і втворивши двері до другої кімнати станув на порозі.

— Ось і я, моя дитино! Будемо голубити ся та цілувати! — бовтав під впливом вина. — Чи вижидала ти мене?

Замок нараз й широко втворив очі.

Де-ж би була його коханка? Ліжко стояло порожнє — нігде в кімнаті не видно було ясноволосої красавиці.

Нараз його погляд впав на відхилене вікно. Скричав розбіженим голосом і вибіг до Альтуніса, що в страху вичікував його.

— Вікно втворене — вона втікла! А ти дав її нагоду втікнути, ти старий мантію! — кричав.

Альтуніс відступив. В його очах грізні вогні заграли.

— Чи ти вдурів, Тобі? Я мав би бути сторожем твоєї дівчини? Чому-ж ти самий не стеріг її?

Тобі справді дурів. Лице його змінилось не до пізнання. Підняв затиснені кулаки, так немов старого хотів на місці роздавити.

— Убійнику — стережи ся! — грізно скричав Альтуніс.

Тобі кинув ся, немов то гадюка його вкусила. Його лице тепер зовсім збіліло. Спустив підняту руку й скричав дико.

Але зараз замок, а через хвилю в кімнаті трівала цілковита тишина.

— Втікла! Втікла! — зойкнув циган. — А я вважав її моєю власністю!

Вдарив кулаком в стіл.

— Але мушу її здогонити! Вона певно ще недалеко. Пігнав у двері, але зараз же вернув.

— Се безглузде! Тепер в ночі нігде її не знайду! Зажду до рана а горе її, коли де злапаю!

Впав тяжко на крісло й спер голову на руки.

Альтуніс із жахом приглядався йому. Не уйшло перед його увагою, що хлопець здорово підпитий. Незабаром зісунулись йому повіки на очі і він кріпко заснув.

Тоді старий на пальцях висунувся з кімнати та вийшов на подвір'є. Збудив 18-літнього свого сина, що спав у коморі й сказав:

— Вставай Данилку й запрягай коня! Поїдеш у місто!

За хвилю дався чути гнівний голос:

— Тепер, серед ночі, тату! Чи-ж не буде досить часу рано?

— Ні! Се мусимо сейчас зробити! — була рішуча батькова відповідь.

— Що-ж там такого, тату? — гаркнув.

— Ш-ш! Тихо! Завезеш ту дівчину, що цигани вчора вечером сюди привели, до Салиба! Він нам дасть за се не малу нагороду. Бачиш, Данилку, тут для нас знаменита нагода, то-ж не засипляй своєї справи, а спішися!

Хлопець, щось поворкуючи під носом, вернув у комору прибрати ся, а відтак пішов у стайню, коня запрягти.

Альтуніс же вернув до господи.

— Напишу лист до Салиба! — воркотів. — Шкода би дівчини для тих циганів, а у Салиба буде мати чудове життє, я же зароблю при тому бодай 1,000 п'ястрів!

Радіючи в душі, написав лист, і вийшов до складу, щоб Ільону збудити.

Рішив переконати її, що мусить звідси вибратись, щоб її Тобі тут не знайшов, зате він постараєсь віддати її в опіку старого приятеля, де знайде добрий сховок.

— Солониною ваблять миші! — підсміхався, йдучи зі свічкою до комори.

Але коли наближився у куток, де оставив Ільону, крикнув зі страху і станув мов задубілий.

Оглянув ся кругом — шукав. Де-ж дівчина могла бути?

Місце було зовсім порожнє — Ільона десь пропала!

РОЗДІЛ ХС.

УВ'ЯЗНЕНИЙ.

Помимо найліпшої охоти Волдінг не міг забути тої неприємної пригоди із шклянкою й веселий настрій трох товаришів був від тепер вже удаваний.

Незабаром підняв ся Олекса, бо хотів чимскорше відійти, щоб його хто в товаристві Волдінга за часто не бачив і тому попрощав ся з обома товаришами, що ще остали при вині.

— Будь обережний, Волдінг, коли до мене схочеш зайти! — стиха наминав відходячи. — Не треба звертати уваги людей на наші зносини.

— Будь спокійний, мій хлопче! — насміхав ся Волдінг. — Буду вважати, щоб не скомпромітувати ясно-вельможного князя Нелідова.

Олекса вдоволений йшов до дому. Його плян знаменито вдався й на час якийсь запевнив йому спокій перед Астою. Тепер вже без ніяких перешкод міг дійти до своєї цілі! Рішив також приспішити час весілля, щоб йому знова що в дорозі не стало.

Тимчасом Леопольд Волдінг сидів далше із своїм приятелем Арном Мербахом, що так знаменито віддав роль тайного агента, й оба живо заняли ся розмовою зчаста запиваючи.

Не могли зрозуміти загадочного становища Олекси й прямо губили ся в здогадах, яким способом він діпняв княжої гідности.

— То вже треба мати особливе щастє! — ревнуючи, говорив Волдінг. — Але нехай він вважає, щоб скоро не злетів із тої височини, бо се дуже непевне становиско!

Його товариш був того самого погляду і враз із Волдінгом розважував якби то як найбільше користи із того для себе добути.

Так живо заняті своїми балачками, не завважили, як від сусіднього стола якийсь старший мущина уважно їм приглядався.

Було вже дуже пізно та у каварні почало проріджувати ся, остав ще лиш Волдінг із своїм товаришем та сей незнакомий чоловік.

Тоді сей послідний приступив до Волдінга й півголосом промовив:

— Прошу вас піти за мною, не звертаючи на себе уваги! Вже від години слідкую за вами та зі стежного листу знаю, що ви є Олексом Рандовським, котрого за різні обмани давно вже шукають. Так не спирайте ся, а йдіть за мною!

Волдінг жахнувся, схопив ся із крісла й остовпілими очима вдивив ся в стоячого перед ним тайного агента. Потім лиш злобно підсміхнувся і кликнув, звертаючись до того чужого мущини:

— Га, га, га! Се певно невдалий жарт Олеся, що певно хоче мене настрахати. Беру се за жарт, мій пане! Прошу, сідайте разом із нами, випемо шампана! Не дам, щоб ви мені сьогодні попсували настрої!

Се сказавши, наповнив шклянку й подав її тому незнакомому.

Але тайний агент грізно глянувши, відіпхнув його руку.

— Дайте спокій із тими дурницями! — гукнув. — Не хочеть ся мені жартувати! Бачу, ви трохи під'охочені вином й тому не беру вам се за зло, але таки не дам ся вам обманити! Раджу вам бути більш розсудливим та йти за мною!

— Ха, ха, ха! — знова реготав ся Волдінг. — Ваш товариш ліпше грає свою роль, як ви! Бодай не скидає так скоро своєї маски!

Наближив ся до незнакомого й взявши його під руки, хотів силою посадити в крісло, але поліційний урядник згїрдливо відіпхнув його і кликнув:

— Коли не перестанете дурачити, то силою вас возьму! Ще раз прошу вас, щоб ви спокійно йшли за мною. Се для вас самих ліпше!

Спосіб говорення й рішуча постава незнакомого застановили Волдінга. Він поставив чарку на столі. Лице його

го поблідло а в горлі щось задавило. Скоса глянув на незнакомого й тепер зрозумів, що із ним нема що шуткувати.

Однак Волдінг не був таким чоловіком, що скоро охлявав. Він, на позір спокійно, глянув в лице незнакомого і спитав:

— Чи гніваєтесь, що я із вами так пошуткував? Бачите, я не хотів вас тим обидити! Ми забавлялись весело й мені видалось, що се мій тоариш так пожартував.

— То ви дуже помилились, мій пане! — перебив йому урядник. — Маю приказ арештувати вас, а за що... ви самі хиба знаєте!

Волдінг хвилию надумував ся, відтак заявив:

— Бачу, не остає ніщо иншого, як добровільно йти із вами, хоч дотепер ще не можу зрозуміти за що. Позвольте бодай заплатити рахунок.

— Прикликав кельнера й розплатив ся. Попереду же викинув із кишені банкноти, що їх недавно тільки що отримав від Олекси, й незаметно посунув їх ногою по землі в сторону приятеля, а сей підморгнув до нього на знак, що гаразд зрозумів. Урядник же тих маневрів не добачив.

Після того Волдінг отверто звернув ся до Мербаха й простягаючи руку на пращаніе сказав:

— Добраніч, Арно! Розкажи нашому другови, що тут зайшло. Маю надію, що вскорі побачимо ся!

— Алеж, мій Боже, чомуж ти йому не скажеш, що ти не є Олекса... — дивував ся Мербах.

Волдінг жахнув ся й дав знак товаришеви, щоб більше ні про що не допитував.

— Я готов йти з вами! — сказав до урядника.

Тайний агент нерішучо споглядав то на Волдінга то на його товариша. Остаточно кивнув на Волдінга, щоб йшов вперед, і оба вийшли із винярні.

На вулиці агент недовірливо споглянув на нього й остеріг:

— Тільки не пробуйте втікати, бо се моглоб мати дуже злі наслідки для вас!

— Алеж не обавляйте ся! — зареготав ся Волдінг. — Навіть не думаю про се!

Йшов мовчки побіч урядника, а в душі у нього здій-

малась буря. Не прочував, що сей вечір, в початках так веселий, так сумно закінчить ся. Тепер доперва пригадав собі розбиту чарку й був лихий самий на себе за свою необережність.

На час якийсь він прийняв був імя Олекси, а се після того, як втік був із грошми, вкраденими у Солмсберга, і коли йому ходило о се, щоб під прибраним іменем зазнати більше вольностей.

Через свою легкодушність стратив вкрадені гроші так скоро, як їх придбав, й тоді обманював, кого попав, щоб втримати себе при житю.

Так йшло довший час, а Берлін опустив аж тоді, як під ногами стало все усуватись.

Для нього було се дуже зле, що під сим іменем його приловили бо надіяв ся, що тепер на довший час дістане ся до вязниці.

Але що допоможуть тут всякі жалі? Мусів погодитись із сим, й радів бодай, що перехитрив урядника й гроші вратував. Був певний, що Мербах гроші переховає та після звільнення із вязниці за певною винагородою назад їх віддасть.

Після якогось часу Волдінг по сходах увійшов до будинку поліційного уряду. Насупив ся, бо знав, що не скоро звідтам видобуде ся.

Олекса спокійно спав в ночі, не прочуваючи яка то немила пригода стрінула його помічника.

Вставши другої днини рано, мимохить мусів всміхнути ся, згадавши про підступ, яким, при помочі Волдінга та Мербаха, позбув ся Асти.

Чи вона вже вернула до Солмсберга? Може якраз тепер журить ся й плаче над його недолею, підчас коли він тут в рожевих снах цілу нічку перебув?!...

Подзвонив на льокая, щоб поміг йому вбрати ся і всеж таки дальше роздумував про пригоди минулого дня.

Поснідавши, приказав осідлати коня, коли се другий послугач увійшов з листом.

— Післанець ожидає відповіді! — сповістив льокай.

Олекса, глянувши на адресу, так змішав ся, що мусів відвернути ся, щоб не зрадити перед послугачем своєї тривоги.

— Привести сюди післанця!

Послугач відійшов й за хвилину на порозі станув Арно Мербах.

Олекса підбіг напроти нього із легким окликом здивованя:

— Що стало ся, чоловіче? Як ти виглядаєш? Тобі, видно, вчорашній вечір не вийшов на добре!

— Ах се чортова робота! — кликнув Арно із гнівом, прямо падаючи на крісло. — Колиб ми були вийшли враз з тобою, не булоб трафило ся Волдінгови таке нещастє!

— Не говори так голосно! — остеріпав Олекса, вказуючи рукою на двері. — Могиб нас підслухати! Скажи мені найперше, що стало ся? Дотепер ще сього не можу зрозуміти!

Мербах розповів йому тепер про увязненє Волдінга все з найменшими подробицями.

— Але за що його увязнили?

Коли йому дальше Мербах розповів про арештованє Волдінга під іменем Олекси Рандовського, молодий чоловік аж підскочив із гніву.

— Фатально! — крикнув. — Чи той Волдінг здурів? О, аж тепер я здогадав ся, до чого той гольтіпака зміряв! На разі не потребує нічого обавляти ся, бо мене тут під иишим іменем знають! Хто однак може відгадати скілько то неприємностей можу ще потерпіти з тої причини!

Нехай же він тільки покаже ся мені перед очі, розмовлю ся тоді із ним! — заскреготав зубами, відгрожуючись.

— Які причини арештованя подав урядник? — допитувавсь дальше Олекса.

— Якісь ріжні обмани! — сказав Мербах. — Волдінг був зовсім рівнодушний і спокійний; мав ще настілько холодноскровности, що підсунув мені гроші, щоб їх при ньому не знайшли!

— Ах у нього так все буває! — з гнівом сказав Олекса. — Сей не так скоро дасть ся вивести із рівноваги. На разі можеш жити із процентів від тих грошенят! — додав із глумливою радістю. — Бо йому не так легко добутись звідтам!

Мербах скося глянув на Олексу.

— Добре тобі сміяти ся! — воркнув з гнівом. — Си-

диш собі тут серед достатків й глузуєш із нас бідаків, що не маємо такого щастя, як ти!

— Починаєш вже як Волдінг! — крикнув злісно. — Що вас обходить моє щасте? Кождий нехай свого носа пильнує.

Але оставмо се — додав — я хотів тобі відплатитись за вчорашну прислугу! Думаю, що придалоб ся тобі троха гроший?!

Мербах хитро всміхнув ся. Осягнув се, за чим сюди прибув, далеко скорше скорше, як сподівав ся.

Олекса приступив до бюрка, вибрав із шуфляди кілька банкнотів й подав їх Мербахови.

— Але ти ще не скінчив, Арно! — сказав. — Якже Волдінг поступив?

Мербах розповів йому як рівнодушно він прийняв арештоване та що лиш троха намагав ся переконувати урядника, що він не є Олексом Рандовським.

— Вірю йому! — підсміхав ся псевдо-князь. — Він радо ховаєть ся під моє ім'я, бо моя минувшість не сплямлена такими справками, як його. Колиб же в часі розправи викрило ся, що він не є Рандовським а Волдінгом, то глоб се для нього ще гірше скінчити ся.

Олекса в подражненю проходжував ся по кімнаті, було йому якось дуже неміло.

Нараз звернув ся до свого союзника.

— Арно, ти мігби мені ще чим прислужитись! Мені ходить о се, щоб Аста знова не влізла мені в дорогу. Так треба, щоб вона була переконана про моє ув'язнене, бо лиш тоді буду мав спокій, коли вона буде певною, що я у вязниці й не зможу втікнути від ньої. Ти, найліпше, в перебраню за агента з'явиш ся у ньої й пригадаєш дещо із її минувшини!

При тій нагоді згадай її що мене жде бодай рік вязниці, а старай ся її так переконати, щоб я не потребував обавляти ся її нахабства.

Мербах злобно підсміхнув ся. Зрозумів тепер причину його щедрости; він вже згори хотів собі запевнити його услужливість.

Надумав ся хвилину і сказав коротко:

— Гм! Зроблю се, чого бажаєш, але воно не так легко піде! Чейже ти самий знаєш як хитрою є Аста та як тяж-

ко буде замилити їй очі! А однак рішу ся на всякий труд, щоб своє завдане сповнити, але числю на окремішну ви-нагороду від тебе за се!

Олекса зморщив чоло, але відповів спокійно:

— Про мене! Коли добре справиш ся, то гаразд тебе нагороджу! Тепер же йди, бо не маю часу! Мушу конем їхати і не маю часу до страчення!

Мербах знова всміхнув ся злобно і сказав:

— Вибачайте, ласкавий князю, що я вам цінний ваш час забрав!

Потім додав, із ревнивістю глянувши на нього:

— Дійсно, я-б самий бодай на час хотів побути на твоєму місці, Лесю! Воно дуже приманчиве!

Лице Олекси захмарило ся. Подав товаришеви руку на знак, що хоче його чимскорше позбути ся, а Мербах, порозумівши се, воркаючи щось під носом, вийшов.

Олекса аж лекше відітхнув, коли двері за ним замкнулись.

— От, чортова справа! — воркнув із гнівом. — Ся поява Волдінга може мені тут немало шкоди наробити! Тепер мушу приспішити час мого вінчання з Єленою!

Глянувши ще раз в зеркало, подзвонюючи кільцями в зап'ятках, зійшов в долину на подвір'є, де його вижидав парубок із конем.

В кілька хвилин пізнійше виїхав із подвір'я з веселим лицем, а нікому навіть через думку не пройшло, яка страшна буря йому грудь розпирала та як земля йому із під ніг обривалась!

— — — — —

Підчас коли поїзд гнав ся селами та полями, Аста, спершись об подушку, роздумувала про чоловіка, що почував до ньої таку велику та безкористну любов, що за-для ньої зрік ся і маєтків і високих достоїнств!...

А тепер його в'язнили та може літа цілі буде мусів перебути в темниці!...

І залила ся гіркими сльозами, не звертаючи навіть уваги на товаришку своєї подорожі.

Коли нарешті осягнула ціль своєї подорожі й непевним ходом вийшла із поїзду, то здавалось їй, немов малаб впасти із тривоги та болю.

Тривало се досить довго, поки знайшла повозку, що відвезлаб її на замок до Солмсберга.

Байдужо сперла ся об подушки повозки й замкнула очі. До всього стала рівнодушною від хвилі, коли вже була близькою щіли своїх душевних бажань і так нагло з вершин свого щастя злетіла в пропасть.

Злізла з повозки ще добрий шмат дороги перед замком й пішком пішла дальше.

Була так занята своїми думками, що навіть не доглянула світла у вікнах свого чоловіка.

Не надіяла ся ще його повороту, бо ж він виїздив на кілька днів, й ніщо злого не прочуваючи йшла до своїх кімнат.

На сходах стрінула послугача, що на її вид кликнув здивований:

— Слава Богу, що ласкава пані вернули...

Не скінчив, бо втворили ся нагло двері та вийшов граф Солмсберг.

Аста, побачивши його, змішалась; в голові її закрутилось і булаби на землю впала, колиб був слуга її не підтримав.

— Асто — се ти? — кликнув граф, обіймаючи напів вмлїваючу жінку.

Кивнув на послугача, щоб відійшов й підвів свою жінку на гору.

Увів її до своєї кімнати, освітленої та огрітої.

Аста, напів обезтямлена, впала на крісло. Се, що застала вже свого чоловіка в дома та що тепер викрила ся її поїздка із дому без його відома, зовсім вивело її з рівноваги.

Солмсберг в подражненню ходив по кімнаті й прикусав уста. Слід було, що лиш обезсилене Асти здержувало його від докорів та догани.

Нарешті спинив ся перед ньою й промовив тремтячим голосом:

— Що се має означати, Асто? Де ти перебувала? Аста затремтіла й закрила лице руками.

— О, Боже! Щож мала йому сказати?

Не вміла знайти відповідного викруту й тільки зойкнула із болю.

Граф дурів зі злости, коли дізнав ся, що вона в часі

його неприсутности вибралась на якусь тайну прогульку. Коли про се від слуг дізнав ся, мов божевільний вганяв по кімнатах й прямо не міг очутитись.

Рішив був вже другої днини вибратись пошукувати за ньою, але не міг відкрити ніякого сліду, кудиб то за ньою пуститись.

Нараз пізно в ніч вона являєть ся й не може пояснити чому й куди виїздила із дому.

Граф затискав кулаки зі злости і сверлував її пронизуючим поглядом.

— Асто, чому не відповідаєш мені? Чи ти не чула мого питання? Як маю собі пояснити твій поступок? Скажи мені де ти була?

Але вона все ще тремтіла й не могла здобутись хоч одно слово промовити.

— Справді, самий не знаю, що думати про се! — гірко дорікав граф. — Твоє поведене мене обурює!

Нарешті прийшла їй до голови щаслива думка. Рішилась знова замилити йому очі. Ніяк не повинен дізнати ся, де й за чим виходила!

Підняла ся із сидження й крізь сльози глянула на нього.

— Егоне! — сказала. — Слова твої мене дуже зажурили й тяжко кривдять, а коли дізнаєш ся, чому я потайки оставила замок, то жаль тобі стане, що так строго зі мною обійшов ся!...

Твої підозріння що-до мого батька глибоко мене діткнули й не раз цілими ночами я ридала над тим, що вважаєш його здібним допуститись такої підлоти. Ся думка не давала мені супокою! Я рішила доконче дізнатись, що стало ся із моім батьком та як малась справа із тими 30 тисячами!

Коли ти лиш згадав про свою подорож, прийшло мені на думку, щоб час твоєї неприсутности ужити на доходження що до свого батька!

Але з сьої утяжливої виправи я вернула без пожаданих відомостей — й додала жалісним голосом — а на довершене тих неповоджень, застала я тебе вже в дома. Ся твоя несподівана присутність так вивела мене із рівноваги!

О, Боже! — заридала. — Скільки то я витерпіла й

намучила ся в часі тої подорожі, що до того ще остала без ніяких успіхів!

Почала так сердечно ридати, що аж графа сим зворушила. Але, коли-б він був знав правдиву причину тих жалів, то бувби зовсім инакше поступив із ньюю.

Поборюючи свій гнів, почав її потішати й тільки докоряв їй, що без його відома се вчинила.

— Щоб се більше вже не повторило ся, Аста! — закінчив. — Ти не повинна мати ніяких тайн передімною!

Аста раділа в душі, що її так добре вдало ся його підійти й заспокоювала ся поступенно.

Вдавала, немов би то була дуже змученою та виснаженою, чим розбурхала співчуте у графа до того степеня, що гнів почав його зовсім опускати.

Приказав огріти її кімнати й приготувати вечерю, й незабаром обоє сиділи при столику в приємно огрітій гостинній.

Перед увагою графа не уйшло, що Аста тремтіла та що лице її було смертельно бліде. Доглянув також, що вона путала ся в розмові та очі спускала в низ — але те все приписував змученю та поведеню в пошукуваннях.

Аста аж тоді лекше відітхнула, коли нарешті знайшла ся у своїй кімнаті й не відчувала вже більше допитливих графових очий на собі.

Положила ся, а замкнувши очі знова могла без перешкод думати про того, до котрого її серце так живо било ся!

Безсонно перевела ніч. Не могла забути хвилі увязнення Олеся й кілька разів голосно ридала. Але граф кріпко спав й того не чув.

Другої днини пішло все, як звичайно.

Граф знова був ввічливий та услужливий для своєї жінки, Аста же все скаржилась на велике змучене та сим вибредхавшись, остала у своїх кімнатах, щоб тим свободнійше могла думати та у мріях своїх голубити Олеся до якого цілою душею припала. Роздумувала про се, як би то освободити його із вязниці, хоч знала згори, що се не можливе до здійснення.

В два дні після її повороту, граф забажав виїхати з ньюю конем на проїздку. Але Аста відпросила ся змученем. Була вдоволеною, що могла самою остати та без

перешкод роздумувати про Лесика.

Аж лекше відітхнула, коли заглянула, що граф самий поїхав, й звільна почала проходжувати ся по кімнаті.

Після якої пів години увійшла покоївка й подала їй візитну карточку. Назвиско на карточці було їй зовсім чуже. Хотіла вже відказати прийняття, коли се обняв її враз якийсь дивний неспокій і вона приказала покоївці впровадити сього незнакомого до сальону.

Коли після кількох хвилин увійшла туди, побачила середних літ чоловіка, якого остре лице та колючий погляд дуже немило її діткнули.

Наближив ся до нього із поклоном і спитав, чи має приємність бачити перед собою графиню Солмсберг.

Аста лиш з трудом закрила свій несупокій.

Рукою вказала на крісло, але незнакомий не зважав на се а стоячи перед нього, почав здавленим голосом:

— Приходжу в дуже немилій справі, пані графине! Перед кількома днями бачено вас в товаристві якогось то Олекси Рандовського, а що властям дуже залежить на сьому, щоб роз'яснити деякі темні справи в життю його, як рівнож і вашої минувшини, так маю приказ арештувати вас, пані!

Се сказавши, розіпняв плащ і представив ся як тайний агент.

Аста збіліла й неясний свій погляд вліпила в нього — відтак нагло із жахливим криком впала без тямки на крісло.

РОЗДІЛ ХСІ.

ОПУЩЕНА НАРЕЧЕНА.

— Ево, відстав на бік ту робітку! Вже темно й псуеш собі очі!

Молода дівчина, що сиділа при вікні похилена над вишивкою, здрігнула ся, почувши сю пересторогу й від-

ложила на бік свою робітку.

— Ваша правда, мамо! — шепнула зітхнувши. — Мушу шанувати очі, бо вони й так довголітньою працею сильно надірвані.

Се сказавши, сіла коло ніг старої жінки й біляву свою головку притулила до її колін.

Рука старенької чутливо спочала на її волосою, а з уст понесло ся легке зітхнене.

Нараз молода дівчина, піднявши живо голову, відозвала ся:

— Мамо! У мене був на причуд гарний сон! Я бачила Ерика, всміхненого, як говорив: Будь мені вірною — витривай, я верну незабаром — все гаразд буде!

А коли так говорив до мене, мамо, лице його сіяло, а очі наповнялись сльозами радості!

— Що за гарний сон! — кликнула старенька. — Але-ж се тільки сон!

Молода дівчина стрепенулась й лице закрила руками. Думками перенесла ся в минушість й згадала минуле щасте!

Шість літ проминуло від хвилі, коли її любчик вбіг у кімнату й кріпко притиснувши до грудий сказав:

— Мушу тебе оставити, моя дороженька, хоч мені се тяжко приходить! На якийсь час мушу виїхати за границю, бо я мав двобій, що може мати для мене дуже прикри наслідки!

Не плач, Ево! — потішав її. — Я верну й будемо щасливі! Лиш будь мені вірною!

Як живо пригадувала собі ту хвилю! Як кожде слово вбило ся її в пам'ять...

Розлука із милим була незвичайно тяжкою для ньої. Прочувала, що довгі літа його не побачить й серце з жалю стискалось.

А коли її оставив, притьмило ся соняшне дотепер її жите.

Найкращі свої літа перевела на безнастанній праці та стараннях для старенької матері.

Мала 18 літ, коли її любчик оставив, а здавало ся їй, що се вже цілі віки від тої хвилі минули.

В перших літах отримувала ще від нього листи, в яких запевнював про любов та вірність до ньої, а ті віст-

ки були садиноким її щастем.

Потім знагла все урвало ся. Навіть не знала де він тепер обертаєть ся та чи ще живе!

Зітхнула тяжко на думку про ті довгі літа очидання та смутку. Змарнувала найкращі свої літа надіючи ся на його поворот, але надармо!

— Ево — чи ти знова плачеш? — дав ся чути лагідний голос старенької.

Ева підняла голову, а поспішно втерши очі рукою, на позір спокійно відповіла:

— Ні, мамочко! Я не плачу! Може би засвітити лямпу, щоб я могла дальше робити?

— Робити? — сумно повторила мати. — Правда, що ти ніщо другого не знаєш, крім праці! Се твоя садинок розрада!

— О, не кажіть так, мамочко! — кликнула молода дівчина, чутливо обіймаючи її. — Чи-ж ваша любов не є потіхою та підпорою моєю?

— Бідне моє дитя! — зворушено шепотіла старенька й ще сердечнійше притиснула її до себе.

Так через якийсь час прямо забули ся в щирому обняттю.

Нараз вивинула ся дівчина із матірних обнять й вибігла до другої кімнати по лямпу.

Старенька глибоко зітхнула й потерла чоло рукою. Її дуже се боліло, що молодість її дитини так марнувала ся та що вона все ще невірною свого коханця оплакувала а про ніяке щасте із другим й чути не хотіла.

Подумала про свою близьку смерть. Що-ж тоді станеть ся із її безборонною дитиною?

Вона остане не лиш без опіки, але й без ніякого матеріального забезпеченя, бо бідна старенька жила з маленької вдовиної пенсії, а крім сього ніякого майна не мала.

Тепер ще Ева могла працювати — але що вона зробить, коли очі відкажуть послуху й коли матірня пенсія не вистане? ...

В туж хвилю увійшла молода дівчина із лямпою в руках і поставила її на столі, Світло впало на бліде, симпатичне її лице, з великими, темними очима та шляхотними чертами.

Погляд матері спочав із подивом на своїй донечці-красуні і вона знова зітхнула.

Вже кілька разів моглаб була одружитись, бо краса її неодного чесного мушину до себе манила! — однак вона остала вірною молодечій своїй любові і рівнодушною була до всього иншого.

Якжеж сердечно всміхала ся вона тепер до своєї матінки, присуваючи її фотель ближше до стола.

Пані Вернер зітхнула, бо знала скільки то з'усиль Еву коштує, щоб бути веселою лиш задля своєї матінки.

Молода дівчина взяла ситко із гафтом з вікна й пильно дальше працювала.

Очи старенької спинили ся на ніжному личку доні, а серце її переповнилось бажанєм, щоб вдало ся якомусь чесному молодцеві здобути серце Еви й одружитись із ньою.

Хтось постукав у двері. На порозі станула Евина подруга, бліда, струнка дівчина.

— Я так і думала, Ево, що знова застану тебе при праці — а я так бажала, щоб ти могла піти зі мною до театру. Сьогодні грають дуже веселу штуку й ми насміялиб ся доволі!

— Йди, Ево! — просила мати. — Розвеселиш ся!

Ева, зітхнувши, відставила роботу й привитала подругу.

— Ні, Белю! — відказала, заперечуючи головою. — Не можу йти з тобою, бо сю роботу я приобіцяла покінчити на завтра!

— Ах, що там! Чоловік чейже не жиє лиш задля праці! Треба-ж часами повеселити ся! — переконувала її подруга. — Ходи зі мною, Ево! Ти-ж чейже знаєш, що й мені самій не буде так весело, як з тобою!

Ева благаючим поглядом подивилась на свою подругу

— Підемо другим разом! Дійсно, сьогодні не можу!

Беля замовкла, а пані Вернер почала про щось друге говорити, щоб сю немилу розмову покінчити.

— Вчера, був великий пир у князя Нелідова! — знова почала Беля. — Моя кузинка шила сукню для молоді княжни! Кажу тобі, Ево, се була на причуд гарна сукня!

Глянула на подругу й прямо жажнула ся смертельно

блідого лица. Гафт випав із тремтячих рук дівчини, що остовпілими очима вдивила ся в лице Белі.

— Що тобі є, Ево? — питала журливо Беля.

— О, ні, ніщо! Говори дальше! — просила Ева. — Чейже знаєш, що так радо прислухуюсь твоїм оповіданям про балі!

І думками Беля знова була при гарній сукні молодой княжни.

— О, колиб ти бачила сей на причуд білий шовк із срібним вишитєм! — кликнула у захваті. — Моя кузинка сама ходила до княжни, щоб їй допомогти при вбираню їй, коли-б зайшла потреба, поправити дещо!

— Чи гарною є княжна? — спитала Ева, так мов знехотя.

— Так, вона гарна! Кузинка розповідала мені, що в коротці вона має заручитись із своїм кузином!

Ева знова взяла ся до роботи й не доглянула допитливих очий матері.

— Із кузином? — спитала, дух запинивши в собі. — Хтож він такий?

— Но, той молодий князь, Ерик Нелідов, що недавно повернув із заграниці!

Ева змінила ся нараз. Підняла ся і розпучливим голосом крикнула:

— Ні, Бельо! Се неможливе! Ерик Нелідов ще не вернув!

— Алеж так, Ево! Я-ж сама бачила його й коли захочеш, то також кожної днини зможеш його бачити, коли він з княжною Єленою, своєю кузинкою та нареченою виїздить конем на прогульку.

Лице Еви смертельно збіліло, руки опустились — вона повалилась без тямки.

Пані Вернер у великому страху підбігла й наблизилась до своєї доні.

— Бідне дитя! — шепотіла притискаючи її до грудий, а очи сльозами заходили.

Беля також підбігла до ньої й дивилась то на матір то на дочку, нічого не розуміючи. Хоч, що правда, вона також чула, що Ева мала давнійше якісь зносини із князем Нелідовим, але думала, що се лиш безпідставний наклеп.

Се зніяковіне Еви а відтак обезтямлене, дали її на-году пізнати, що давна любов в серцю молодої дівчини ще не завмерла та що се вістка про наглий поворот не-вірного коханця так її глибоко вразила.

Коли же нарешті Ева прийшла до свідомости, Беля, звиняючись ріжними справами, попрощала маму й доньку й вийшла з кімнати.

Ева відітхнула свобіднійше й ще сильнійше притулилась до матері.

— Вспокій ся, моє дитя! — благала її пані Вернер, сильно зворушена. — Хто знає, чи се правда!

— Так, мамо! Се мусить бути правдою! — кликнула. — Беля сама бачила його із нареченою! О, мій Боже, колиб мені хто давнійше був сказав, що Ерик має другу наречену та що він забуде про мене!...

О, мамочко! Ви одні знаєте як моє серце за ним тужило, та як в його вірність та поворот до мене я вірила! А тепер — я мусіла почути, що він давно вже забув про мене!

Сих зворушень було за много для немічної дівчини. Погинала ся під їх тягаром!

Надармо потішала її пані Вернер. Ева майже не дочувала її слів. Сиділа з широко втвореними очима на своєму ліжку й цілу ніч очий не заплющила.

Біль нещасної дівчини не мав границь. Хвилями пані Вернер обавляла ся, що її дочка сього не пережить.

Другої днини з ранку Ева схопила ся з ліжка й бігала по кімнаті із заложеними руками.

Пані Вернер гірко плакала.

Коли обі мовчки сіли до сніданя, Ева нагло підняла голову й майже не переводячи дух говорила:

— Мамо! Мусу доконче його бачити й переконатися, чи він дійсно міг мене зрадити! Хвилями здаєть ся мені, що роблю йому велику кривду своїми сумнівами та підозрінєм, а тоді якийсь внутрішній голос, немов кличе до мене: „Ево, він тебе не відцурав ся!”

Хочу покінчити із тими думками й сьогодні ще старатись му побачити князя із його судженою, мамочко!

Пані Вернер неспокійно глянула на свою дочку.

— Не роби сього, Ево! — просила. — Ти не спала цілу ніч й таке подражнене моглоб тобі пошкодити! Те-

пер мусиш дуже шанувати ся, а доперва коли прийдеш до сил, зможеш щось почати!

— Ні, ні, мамо! Не сперечуйте мені, бо я скорше не заспокою ся, поки його не побачу! — просила Ева. — При тій нагоді віднесу свою роботу й перейду ся Королівською вулицею, де ранками найживіший рух буває.

Беля впевняла її, що там кожної днини можна його стрінуги із нареченою, тож вона була певною, що їй пощастить стрінутись із ним.

Скоро підняла ся від стола, бо куска хліба не була в силі проковтнути.

Коли почала перебирати ся до виходу, пані Вернер ще раз приступила до ньої стараючись її відмовити від сього.

— Коли доконче хочеш йти то й мене бери з собою, дитинко! Обавляю ся, що ти ще впадеш десь на дорозі!

Ева радо на се пристала.

Після якогось часу обі проходили людними вулицями, зміряючи до складу, для якого Ева вишивала всякі річи.

Задержала ся там досить довго, бо брала нову роботу, а коли вертала, була вже одинайцята година.

На Королівській вулиці був незвичайний рух. Одна за другою гнали повозки аристократичних родин, а в алеї для їзди кіньми вганяли ся офіцири та молоді шляхтичі на чистої раси кониках.

Мати з дочкою пішли в поздовж алеї й присіли на лавочці.

Ева так страшно поблідла, що мати поважно обавляла ся об її здоровлє.

Молода дівчина сиділа мовчки й уважно приглядала ся людям, що проїздили в повозках та на конях. Так тим заняла ся, що й зовсім забула про матір.

Недалечко від них сиділи також дві пані, що живо цікавили ся проїзджаючими.

Нараз старша жінка крикнула, вказуючи рукою в сторону наспіваючого товариства:

— Гляди! Ось, старий князь Нелідов із своїм братанком та дочкою!

Говорила се так голосно, що Ева зачула й схопилась

на рівні ноги. Доперва пані Вернер потягнула її знова на місце побіч себе.

В першу хвилю нічого не могла побачити, бо очі мракою зайшли. Доперва по декількох хвилях знова глянула в сторону над'їзджаючих й тоді легко вже могла їх розрізнити.

Побачила їдучу на кони молоду даму, помежи двома панами, одним старшим, а одним молодшим. В молодшому Ева догадувалась Ерика, таж дама була їй зовсім чужою.

Очима впила ся в молодого князя Нелідова й скрикнула жахливо:

— Мамо, мамо! Се не є Ерик!

Пані Вернер уважно глянула на нього й, обнимаючи дочку, шепнула:

— Твоя правда, моя доню! Й мені видаєть ся він чужим. Не забувай однак, Ево, що се вже шість літ як ми його бачили, а сей час може неодного змінити!

— Ні, мамо! Не так дуже! Я-б його очий ніколи не забула! А сей молодий пан, що їде побіч тої дами, здаєть ся мені зовсім чужим й не розумію, як можуть його вважати князем Нелідовим.

Тимчасом їздці проїхали зараз побіч їхньої лавочки й очі молодого князя мимохіть спинили ся на обох сидячих там жінчинах. Але вираз його лиця ні троха не змінив ся.

Ева знова затремтіла й, хватаючи матір за рамя, шепнула:

— Чи пізнаєте тепер, мамочко, що се не він? Ерик не міг би так байдужно глядіти на мене, ніякого зворушення не зрадивши!

Пані Вернер нічого на се не відповіла. Для ньої таж кож було се загадкою.

Нараз схопила ся Ева і, поки ще пані Вернер змогла її в сьому перешкодити, приступила до лавочки, на якій сиділа стара пані.

— Даруйте мені, хочу вас про щось поспитати! — звернула ся лагідно до старої дами. — Чи се дійсно був князь Ерик Нелідов, той молодий чоловік, побіч тої панни?

— Так є, панночко! А ся молода дама, се його кузин-

ка та наречена, княжна Елена Нелідов! Правдоподібно незабаром має вже бути їхнє весіле!

Молода дівчина затремтіла й зойкнула:

— Се-ж бути не може!

Побачивши однак, що сим зрадила себе, скоро вернула до своєї матері.

— Що-ж ти зробила, Ево? — спитала стрівожена мати.

— Я хотіла переконати ся, чи се справді князь Нелідов й ся дама potwierдила се. Але якийсь внутрішній голос мене остерігає, що се таки не він!

Пані Вернер потягнула розгорячковану дочку за собою до дому; вона-ж сама не знала, як перейшла ту дорогу.

Несвідомо майже здіймила з себе капелюх і плащ й непорушно станула коло вікна. Очи спустила вниз й лиш дрожання лиця зраджували її внутрішнє зворушенє.

Нарешті пані Вернер приступила до своєї дочки, на вид якої серце її кровю заходило.

— Ево, не думай так богато про се, бо ще здоровле підорвеш! — просила мати. — Мусиш стримувати себе й заспокоїти а тоді зрозумієш, що мущина в протягу шести літ дійсно може змінитись не до пізнання!

Ева з гнівом схопила ся й горячо кликнула:

— Ні, мамо! Тут мене вже не переконаєте, бо Ерика Нелідова я-б серед тисячів пізнала! Голос мойого серця напевно не обманив би мене! Говоріть що хочете, мамо, але сей молодець, що сьогодні рано їхав побіч княжни, не є Ериком Нелідовим!

І не відступила від своєї думки мимо переконувань матері.

Вспокоївшись троха, сіла до праці, а ум її тільки одною думкою був зайнятий:

— Як хтось другий поважив ся виступити під іменем Ерика?

Пані Вернер з великим несупокоем гляділа через кілька слідуючих днів на свою дочку.

Ева дальше працювала так пильно, як передше й однаково все була солодкою та ввічливою супроти своєї матері, але на її личку слід було потайну, глибоку журбу.

Звичайно із ранку відносила скінчену роботу до скла-

ду, шукаючи рівночасно нагоди, щоб стрінутись ще із тим молодцем, якого загально тут вважали князем Ериксом Нелідовим.

Коли однак повертала із таких проходів, все більше була пригнобленою, чим попереду, а мати прямо попадала в розпуку, дивлячись на не.

Коли часами у вечірню годину сиділи разом й розмавляли, вона нераз розпочинала говорити про не, що її мучило в день і в ночі.

Пані Вернер нераз в пізну ніч чула розпучливий плач своєї дочки.

— Не може не так дальше йти! — думала тоді.

Ева нидила з кожним днем, а пані Вернер, що в своїй дочці мала одинокую підпору і щасте, прямо не могла на не дивитись!

Одного вечера, поки ще Ева засвітила, щоб взятись до дальшої роботи, обі почали розмавляти про князя.

— В останньому часі я часто його бачила — дав ся чути слабкий голос Еви — але чим частійше його стрічаю, тим більше переконую ся, що не якийсь чужий, приблу- да!

Ох, мамо, мамо! — зойкнула в розпуці. — Мені так дуже сумно! Колиб хоч можна знати, що є з Ериком, та чому якийсь чужий під його іменем виступає!

Я вже часто роздумувала над сим, щоб піти до старого князя Нелідова й розказати йому про мій здогад. Але не стає мені відваги — додала, сумно спускаючи голову вниз — князь готов мене не допустити до себе, або взяти за якусь божевільну!

Пані Вернер не знала, що на не відповісти. Не могла влевнювати своєї дочки в таких думках, бо думала, що дійсно її там не повірять!

Нараз хтось постукав у двері і до кімнати увійшов високий, ставний мущина.

Обі жінки жахнувшись підійшли до новоприбувшого.

— Чого ви, пане, бажаєте собі? — спитала дівчина жалливо, будучи в страху перед появою когось чужого.

Але як дивне було його поведене — не відповідаючи на питане, він мовчки приступив до Еви.

Молода дівчина ухилилась зі страху.

— Можеб ви, мамо, засвітили лампу! — шепнула. — Треба побачити, хто се такий!

— Чи ти ще не знаєш, хто я, Ево? — озвався новоприбувший поважно. — Чи ще й тепер не знаєш, хто говорить до тебе? Чи не пізнаєш мене по голосі?

— Ерик! — крикнула Ева зворушена й здивована разом і близька обезьямленя впала в обняття свого довгожданого та гірко оплакуваного любка.

РОЗДІЛ ХСІІ.

В МОНАСТІРІ.

Підчас, коли Блюм лежав на чатах, підглядаючи чи дійсно рабівники пірвали молоду Американку, Гартман поспішив на поміч її батькови.

Він все плакав за своєю дочкою й треба було дійсно не малих зусиль, щоб в нього вмовити, що не сталось їй ніщо злого.

Слуга Американця скоро отямився, й сейчас пустився йти в ліс, щоб шукати за паннами, коли се знагла понісся гук вистрілу.

Гартман підняв голову й став уважно наслухувати. Вистріл сей впав десь недалеко й або самий Блюм випалив, або хтось стрілив до нього.

— Остань тут, коло свого пана, доки я не верну! — кликнув до послугача. — Вважай на кожний шелест й держи револьвер готовий до вистрілу! Він може тобі знадобити ся!

Се сказавши, скочив на коня й пігнав із відтам.

Незабаром виїхав на рівнину і в'округ глянув бистрим оком — але ні Блюма, ні кого другого тут не було.

Знова також не міг думати, що Блюм пігнав за рабівниками, бо така виправа була непевною й дуже небезпечною.

Нараз почув немов іржанє коня. Завернув свого коня й пігнав в напрямі звідки доносилось іржанє.

І дійсно побачив на землі щось темного а побіч того жалісно іржучого коня.

Скочивши на землю, Гартман підійшов до того темного предмету на землі й похилив ся над ним.

В калюжі крові лежав Блюм.

Лежав без тямки, але се не могло бути в наслідок рани. Стратив память певно тоді, коли впав із коня.

Гартман оглянув Блюма, але крім одної не добачив ніякої другої рани.

Старав ся всіма силами його очутити, але все надармо. Побачивши, що самий не дасть собі раду, зтягнув його дальше в ліс, прив'язав до пня дерева й рішив ся вернути до того Американця, а тоді, разом забравши і Блюма, вернути до обозу.

Коли-ж вернув на місце, де оставив старого джентльмена, застав при ньому, крім послугача, також ту молоду Англїчанку, що товаришила його дочці.

Розповіла, що заблудивши в лісі і будучи дуже змученою, думала положити ся під деревом й там до ранку перечекати — коли се нараз почула вистріл.

Догадалась, що знаходить ся недалеко місця, де велась боротьба (а її прочувала), тому зібрала останки сил й пішла в напрямі, звідки її дійшов відгомін вистрілу.

Після якогось часу почула журчанє потічка й так вернула на місце відпочинку старого добродія.

Коли же почула, що зайшло, й побачила, що дочки Американця ще й тепер не було з поворотом, дуже тим зажурилася ся й прямо не давала собі вговорити, щоб се рабівники вхопили Мегі Гортон, та що можуть ще за ньою сюди прийти!

Благала старенького, щоб з ньою вернув до обозу паломників, але він, також помимо Гартманових старань, не давав ся намовити до того, заявляючи, що без своєї дитини сього місця не оставить.

Доперва коли Гартман йому пояснив, що тут самий ніщо не вдіє, а в обозі паломників, без сумніву, знайде поміч, зломаний старець дав ся намовити до повороту.

Незабаром всі вибрали ся в дорогу. Старий Американець, спустивши голову, їхав побіч свого слуги а виглядав вельми струдженим та зломаним.

Гартман гнав вперед, а коли в'їхали на рівнину, при-

казав всім спинити ся а тоді, кивнувши на слугу, вернув на місце, де оставив Блюма.

Але тільки наближив ся до раненого, скричав із радости, бо побачив його, що сидів опершись плечима об пень дерева. Очутив ся, а побачивши із далеку свого приятеля всміхнув ся із вдоволення й сказав слабим голо-сом:

— А я так і думав, що се ти мене знайшов й сюди заніс! Але скажи мені, що се було та як склало ся?

Гартман розповів йому, що лиш сама Англічанка вернула та що Американець в розпуці за дочкою.

— Сейчас вертаємо в обоз! — добавив. — Тепер однаково в темноті не можемо шукати за дівчиною, а завтра...

— І завтра її не знайдемо — перебив йому Блюм — бо зовсім її нема тут в лісі!

Гартман здивований видивив ся на нього.

— Нема її в лісі? Звідки про се знаєш? Де-ж вона може бути?

Замість відповіді, Блюм знова спитав:

— Де Американець?

— Недалеко із відсі! — відповів Гартман. — Враз із Англічанкою вижидає нас на рівнині!

— Болюча новина жде його! Дівчину вкрали Бедуїни! — сказав Блюм і розповів Гартманови як ще, поки його поцілила куля, бачив втікаючих по рівнині рабівників і як один із них скривав під киреєю, правдоподібно, Американку.

Гартман із дива не міг отямитись. Значить Блюм не помиляв ся, Бедуїни свого діпняли!...

— А тепер рушаймо в дорогу! — сказав Блюм. — Жаль мені того старця! Хто знає, чи він ще коли своє дитя побачить та чи се нещасте зможе пережити! Але тяжко перед ним се затаїти — треба все розповісти!

А коли хотів підняти ся із землі, зойкнув з болю й знова впав на своє місце. Почув прошиваючий біль в плечах.

Гартман прикликав слугу, щоб допоміг йому занести цигана на рівнину й коні туди вивести.

Ліве рамя повисло безсильно й кожде порушене його незмірно боліло.

Американець так був змучений, що навіть не спостеріг, коли Гартман та Блюм наблизилися до нього.

Обавляючись злих наслідків, циган рішився сповістити його про пірване дочки доперва в обозі.

Вертаючи стрічали все Англіїців, що зажурившись їх неприсутністю, вийшли напроти них.

Коли почули про нещасливу пригоду панни Гортон, зараз хотіли бігти у ліс й там її шукати.

Тепер побачив циган, що годі вже даліше таїти, а треба всю правду сказати.

Бідний батько без тямки повалив ся в обняття свого слуги, коли почув, що стало ся із його дочкою.

Досить довго се трівало, поки знова очутили старого Американця так, що він бодай міг підняти ся із свого місця.

Не було що навіть думати про се, щоб міг даліше йти з паломниками. Його здоровле так погіршило ся, що прямо обавляли ся о його жите.

Дорога до Єрихону була йому за далекою, отже треба було знайти яке близше місце, деб можна хорого примістити.

Гартман, що знав добре околицю, подав добру раду.

Він піддав думку, щоб хорого старця перевезти у монастир Мар-Саба, де напевно його приймуть та будуть доглядати.

Зараз знайшло ся кількох Бедуїнів, що були готові перенести хорого до монастиря, й другої днини після того, враз із Гартманом, пустили ся в дорогу.

О се старий Американець дуже просив і оба приятелі зволили його проханям.

Після трох годин подорожі прибули над Мертве море, окружене скалистими взгірями.

Навіть прозорі води моря не були всилі злагіднити пригноблюючого вражіння, яке викликувала пануюча тишина.

Ні чоловіка тут, ні звіряти!... Ніяка пташина, ні комаха сюди не заблудить!... Скрізь пусто та сумно!...

Зсіли з коний — треба було звірята погодувати.

За порадою Гартмана, Блюм вмочив палець у воду й приложив до язика, але скоро вихопив, бо кілька краплин, що дістались на язик, були так солоні та їдкі, що

мало шкіра не злізла з язика. Через кілька годин опісля ще не міг позбути ся відражаючого смаку в устах.

Гартман скупав ся в морю, а коли виліз на беріг, на його тілі остала немов шкаралупа із соли.

Розказував також, що в тім морю неможливо втопитись, ні навіть хочби троха пірнути в воду.

Незабаром знова пустились в дорогу. Спека була прямо невиносима — бо рівнина Єрихону та долина ріки Йордан є найгорячішими місцями в Сирії.

Поволи їхали горбковатою околицею до монастиря Мар-Саба, а се було особливо тяжко Бедуїнам, що несли Американця.

Майже вісім годин їхали, поки спинили ся перед входом до провалу, в якому був побудований монастир.

Дорога до монастиря була досить добре утримана.

Між скалами було много печер, в яких мешкали черці. До сих печер можна було тільки по шнурах спускати ся у низ і в сей спосіб також доставляти їм поживу.

Зірванє такого шнура загрожувало неминучою смертю, бо на дні провалу було камінисте корито річки Кедрон.

Черці дуже радо прийняли подорожних, а коли дізнали ся, що Американець хоче платити за приміщенє, дали йому одну із найбільших келій.

В ночі захорів Блюм. Рана на плечах почала йому діймаючо докучати й хорий почав горячкувати.

Один із черців оглянув рану, але не міг в ній знайти кулі, що після його здогаду, там мусіла остати.

Блюм стратив память й так кидав ся, що чернець не міг собі дати ради із ним.

Доперва другої днини вдало ся витягнути кулю, але хорий так був обезсилений, що треба було дуже осторожно із ним поводитись.

Американцем також дуже піклувались. Хоч його житю не грозила ніяка небезпека, то він так був рівнодушним до всього, що тяжко було його отямити.

Лиш одно могло його вирвати із тої задуми, а се — поворот дочки

А він не мав найменшої надії на поворот дочки! Був переконаний, що її убито, а жите без дитини не мало для нього ніякої вартости.

Гартман все потішав його надією, що дочка ще жива. Впевняв, що Блюм міг помиляти ся та що се певно кого иншого вхопили Бедуїни, а не мис Мегі — але старий Американець сумно заперечував головою.

— Ні, я певний, що нема найменшої надії! — казав. — Колиб її Бедуїни зразу не пізнали, то дотепер напевно вже-б могли її де знайти, бо ж я велику нагороду обіцяв за се. Я певний, що вони дотепер вже цілий ліс за ньою перешукали! Коли-б її знайшли, то певно були-б привезли живу — а ні то бодай її тіло!

Ніякі переконування не помагали, старий віриз що дочку вже стратив.

Чотири дні перебули вже в монастирі, а про дальшу подорож не було мови.

Старий Американець не думав вже дальше йти на прощу, а хстів вертати до вітчизни. коли тільки йому легше стане.

Блюм же все лежав ще без тямки.

Саме тепер Гартман вернув від нього й розповідав Американцеві як його застав, коли се втворили ся дзері й до середини увійшов один із черців.

— Мистер Гортон! — промовив він в англійській мові. — Якраз прийшов якийсь чужий чоловік, та хоче із вами бачитись!

Старець здивовано видивив ся на нього.

— Се певно якась помилка, всечесний отче! Я тут зовсім чужий й ніхто мене тут не мігби знати!

— Але-ж так, пане Гортон! — впевнював чернець. — Він сказав ваше назвиско, й виразно заявив, що ходить йому о того чоловіка, що його перед чотирма днями сюди прийнято!

— А чи сказав вам яке його імя та чого хоче від мене? — спитав Американець здивовано.

— Ні, пане! Ні одно, ні друге!

— Прошу впустіть його! — була відповідь старого, після хвилі надуми.

Гартман хотів злегка відсунути ся, але Американець просив, щоб він остав при ньому.

— Може мені в чому допоможете, дорогий приятелю! — сказав. — Остаточно сей чоловік не може мати ніяких тайн зі мною!

В хвилину пізнійше втворили ся двері й чернець впровадив до середини якогось високого мушину в темній киреї. Окриті голови зраджувало туземця.

Він через хвилину спинив ся на порозі й бистро розглянув ся кругом. Глянув також на Гартмана, після чого звернув ся до старого Американця.

При слабому освітленю в кімнаті тяжко було розпізнати черти лиця новоприбувшого.

Та він приступив до Гортонна.

— Мир з вами! — сказав звучним низьким голосом.

Американець відповів на поздоровленє, а відтак попросив Гартмана, щоб із ним розмовив ся, бо краєвої мови не розумів.

Гартман приступив до нього і спитав:

— Чого бажаєте, добродію? Що маєте сказати панови Гортонови?

Незнакомий змірив питаючого оком й відповів:

— Знаю, що серце того старця зранене, та що він жаліє по страті, яку потерпів! Я прийшов, щоб влегчити його біль та допомогти йому прийти до здоровля. Розкажи се тому сивоглавому старцеві!

Гартман вельми здивував ся. Щоб мало се означати?

Щоб не викликати у незнакомого недовіря до себе, Гартман звернув ся до Американця. Не повторив однак дослівно, що дізнав ся від незнакомого, не хотівши зворушувати в ньому непевної надії.

— Мр. Гортон дякує тобі за добру охоту! — звернув ся знова до незнакомого, — але для нього нема вже більше ні помочі ні потіхи!

— Чи ти левний того? — відповів незнакомий. — А я тобі кажу, що знаю причину його журби та маю средство, щоб розвеселити його око! Може я знаю де його дочка перебуває?

Гартман скоро наближив ся до Бедуїна, що тим часом відкинув кирею та станув перед ним в повному узброєнню.

Та Гартмана се не відстрашило.

Божа сила незмірима! Але скажи мені чи ти говориш правду? — кликнув зворушений. — Чи Мегі Гортон жиє ще?

Бедуїн похмуро глянув на нього.

— Ти тут чужий, то не знаєш Абдуля-ель-Відри! Коли-б так, ти-б знав, що його язик скорше всохнув би, як мав би хоч одно слово збрехати!

Та тут старий Американець зойкнув. Із цілої розмови зрозумів лиш назвиско своєї дочки і в жаху великому схопив ся на ліжку.

— Гартман! — кликнув хрипливим голосом. — Ради Бога, скажи, що стало ся, що ви згадували імя моєї дочки?!

Але Гартман мов не чув того. Вхопив Бедуїна за руку й живо спитав:

— Скажи мені Абдуль-ель-Відро, чи дочка того чоловіка жиє ще?

— Жиє! — була поважна відповідь тамтого.

Мр. Гортон скричав, бо з мови Гартмана пізнав о що ходить.

— Вона жиє! Моя Мегі жиє! — кликнув щасливий батько і знесилений впав на ліжку.

РОЗДІЛ ХСІІІ.

БЕЗ ПОМОЧІ.

Єлена задумана стояла при вікні й гляділа в ясне, всміхнене сонце.

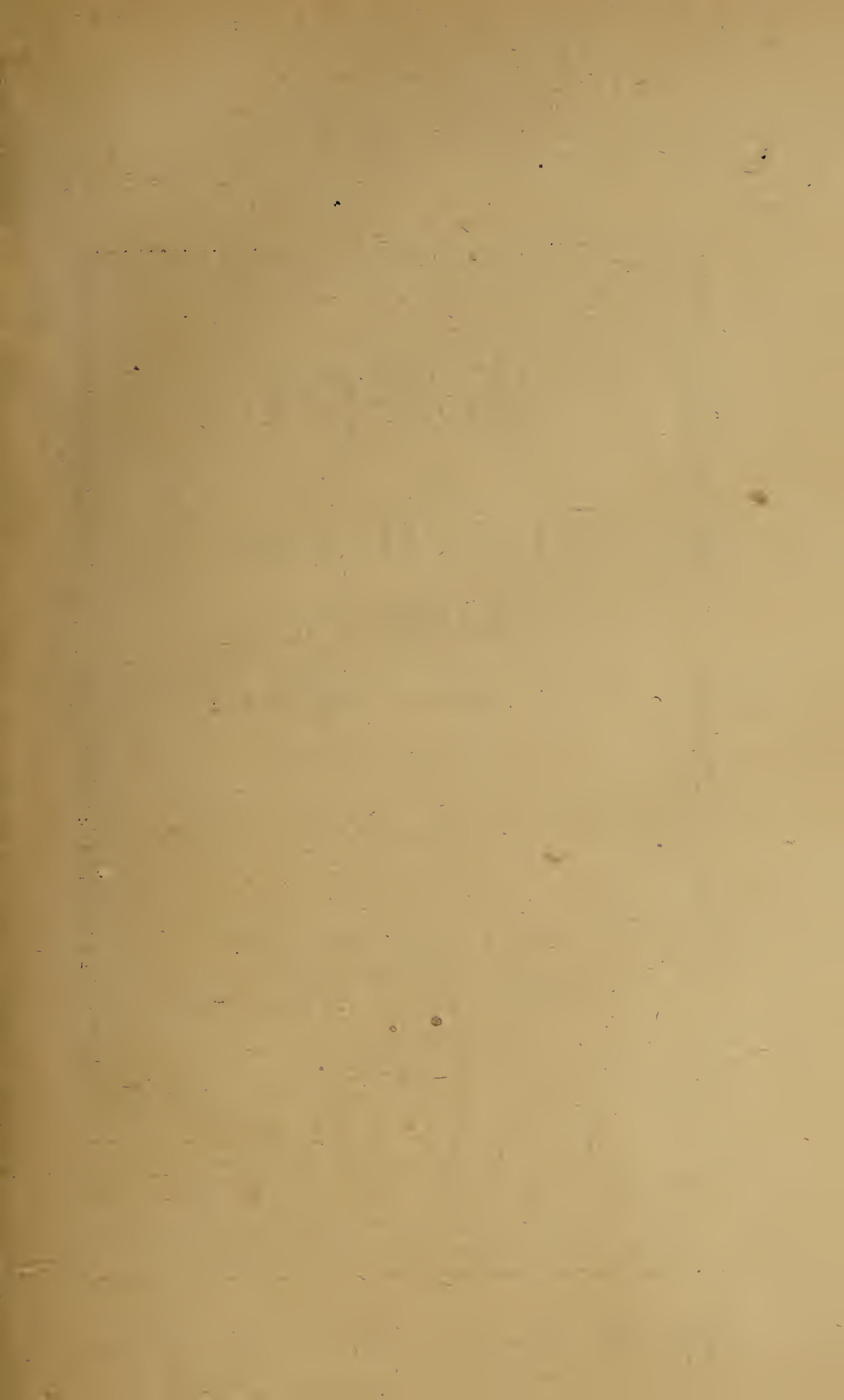
В послідньому часі зайшла в тій честилюбивій дівчині велика зміна й колиб її тепер хто побачив, пізнавби, що се вже не є та сама, дика та зіпсована поведженєм Єлена.

І тепер груди її піднимали глибокі зітхнення, а на личку осів ся сум. Уста стискала щіпко, немов у внутрі скривала якийсь біль великий.

Вдивила ся у даль. Думала про сестру.

Де-ж могла бути тепер Ільона? Чи жила ще?

Стрепенулась на думку, що колись ще несподівано з'явиться ся тут Ільона.

Флірт

або

ТИХА РОЗМОВА ЗАЛЮБЛЕНИХ

600 ПИТАНЬ ТА ВІДПОВІДИЙ

НОВЕ СПРАВЛЕНЕ ВИДАНО

Ціна 50 цт.

ЗАМОВЛЕННЯ ШЛІТЬ ДО:

UKRAINSKA KNYHARNIA
"ACCORD"

216 Dufferin Ave. — Winnipeg, Man.

„ВЕЛИКА БІБЛІЯ”

740 сторін друку великого формату, з многими образками та підписом митрополита Шептицького. Старокравче виданє. -- Брошурована \$5.50; -- В оправі \$6.50

48

-ий шиток своі великої повісти виїде
з друку дня 9-го падолиста 1923 р.